

Київський національний університет театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого
Інститут екранних мистецтв
Кафедра музичного виховання

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

 Інґа ЧХАТАРАШВІЛІ-ПЕТРАШ

«8» вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МУЗИКА В КІНО

рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)

спеціальність: 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво

освітня програма Режисура анімаційного фільму

Розробник:

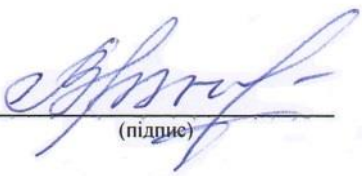
професор кафедри музичного виховання, доктор мистецтвознавства, професор
Станіславська Катерина Ігорівна

Викладачі: професор кафедри музичного виховання, доктор мистецтвознавства,
професор Станіславська Катерина Ігорівна

РПНД розглянуто і затверджено на засіданні кафедри музичного виховання

Протокол від «5» вересня 2025 року № 8

Завідувач кафедри

(підпис)

Валентина МУСІЄНКО

РПНД погоджено з гарантом освітньо-професійної програми

Доктор філософії

(підпис)

Володимир НИКОНЕНКО

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (П)

на 20__/20__ н. р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (П)

на 20__/20__ н. р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (П)

на 20__/20__ н. р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (П)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма навчання	
	денна	заочна
Характеристика навчальної дисципліни	Вибіркова	
Курс	2	
Семестр	4	
Кількість кредитів	3	
Загальний обсяг годин	90	
Розподіл годин за видами аудиторних занять та самостійної роботи	Лекційні	
	20	
	Семінарські	
	Практичні	
	10	
	Індивідуальні	
	Лабораторні	
Самостійна робота		
	60	
Вид підсумкового контролю	Залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета полягає в послідовному, систематичному та комплексному наданні студентам теоретичних знань щодо специфіки існування музики як компонента кінематографічного твору та опрацюванні з ними базових практичних навичок аналізу музично-звукового вирішення кінофільмів.

Завдання: забезпечення студентів системою знань щодо створення музично-звукового образу кінотворів та щодо особливостей функціонування музики на екрані; формування умінь аналізу музичного образу екранних творів; розвиток музично-екранного сприймання та розширення музично-слухового досвіду.

Очікувані результати навчання (РН):

ПРН17. Збирати, оцінювати, аналізувати та обробляти інформацію з використанням сучасних інформаційних технологій та спеціалізованого програмного забезпечення.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення: апаратура для відтворення відео- та аудіофайлів.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Розподіл годин між видами робіт						
	денна форма						
	усього	у тому числі					
лекції		семінари	практичні	лабораторні	індивідуальні	сам. робота	
1	2	3	4	5	6	7	8
Тема 1. Музика і кіно: риси спільності	6	2					4
Тема 2. Звуковий фільм. Музика в кадрі та за кадром	10	2					8
Тема 3. Музичний лейтмотив у фільмі	12	2		2			8
Тема 4. Музичний контрапункт на екрані	12	2		2			8
Тема 5. Драматургічні функції музики в кіно	12	4					8
Тема 6. Драматургічні функції шумів і тиші в кіно	12	2		2			8
Тема 7. Музика в різних жанрах кіно	14	4		2			8
Тема 8. Музика в анімації	12	2		2			8
УСЬОГО	90	20		10			60

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Музика і кіно: риси спільності

Лекція (2 год.) Кіно і музика, риси спільності: час, рух, динамічність; демократичність та інтернаціоналізм. Екранна музика як спосіб переконання та пропаганди в мистецтві. Звуковий образ фільму: мовлення, музика, шуми, тиша.

Основні поняття/ключові слова: кінематограф, музичне мистецтво, часові мистецтва, екранна музика, звуковий образ фільму.

Рекомендована література: 1, 2, 8, 9.

Тема 2. Звуковий фільм. Музика в кадрі та за кадром

Лекція (2 год.) Звуковий фільм як синтетичний жанр екранного мистецтва. Генетичні зв'язки кіно з театром, літературою, образотворчим мистецтвом.

Музика «всередині кадру» (мотивована, дієгетична), «за кадром» (немотивована, недієгетична), мішана форма (наявні риси і кадрової, і закадрової музики).

Основні поняття/ключові слова: звуковий фільм, модуси існування музики в кадрі, музика дієгетична, музика недієгетична.

Рекомендована література: 2, 7, 8, 10, 11.

Тема 3. Музичний лейтмотив у фільмі

Лекція (2 год.) Лейтмотив у музичному мистецтві, Р. Вагнер. Визначення лейтмотиву в кіно. Лейттема і лейтмотив. Види лейтмотивів (персонажа, почуття, явища, поняття чи ідеї). Особливості композиторської творчості при лейтмотивній розробці музичного матеріалу.

Практичне (2 год.)

1. Лейтмотив у творчості кінокомпозиторів: виступи, повідомлення.

2. Аудіовізуальний аналіз короткометражних фільмів, уривків з ігрового кіно щодо визначення й характеристики музичних лейтмотивів.

Основні поняття/ключові слова: лейтмотив, музичний лейтмотив у кіно, види лейтмотивів.

Рекомендована література: 4, 8, 9, 10, 11.

Тема 4. Музичний контрапункт на екрані

Лекція (2 год.) Контрапункт у музичному мистецтві. Контрапункт у кіно, С. Ейзенштейн. Види контрапунктів: образно-емоційний, темпоритмічний, стильовий (підвиди: епохальний, етнічний). Естетична мета аудіовізуального контрапункту. Ставлення режисера до подій на екрані через музичний контрапункт.

Практичне (2 год.)

1. Контрапункт у творчості кінокомпозиторів: виступи, повідомлення.

2. Аудіовізуальний аналіз короткометражних фільмів, уривків з ігрового кіно щодо визначення й характеристики видів аудіовізуального контрапункту.

Основні поняття/ключові слова: контрапункт, аудіовізуальний контрапункт, види музичного контрапункту на екрані.

Рекомендована література: 3, 5, 8, 10, 11.

Тема 5. Драматургічні функції музики в кіно

Лекція (2 год.) Музика, що підкреслює рух. Музична стилізація реальних шумів і звуків. Музика як відтворення простору й часу. Музика як коментар у фільмі. Музика як обов'язковий елемент дії. Музика як засіб характеристики. Музика як засіб передачі психологічних явищ. Музика у функції символу. Музика як засіб передбачення дії. Музика як композиційно об'єднуючий фактор.

Основні поняття/ключові слова: функції музики в кіно.

Рекомендована література: 1, 2, 5, 7, 8, 9, 10, 11.

Тема 6. Драматургічні функції шумів і тиші в кіно

Лекція (2 год.) Поліфункційність звукової сфери. Багатоплановість звукової сфери. Функції шумових ефектів. Функція тиші в кіно.

Основні поняття/ключові слова: поліфункційність та багатоплановість музики на екрані, функції шумів у кіно, функції тиші в кіно.

Рекомендована література: 7, 8, 9, 10, 11.

Практичне за темами 5–6 (2 год.)

1. Функціонування музики, шумів і тиші в кіно у творчості кінокомпозиторів: виступи, обговорення.

2. Аудіовізуальний аналіз короткометражних фільмів, уривків з ігрового кіно щодо визначення й характеристики драматургічних функцій музики, шумів і тиші в кіно.

Рекомендована література: 1, 2, 5, 7, 8, 9, 10, 11.

Тема 7. Музика в різних жанрах кіно

Лекція (2 год.) Театральні жанри на екрані: трансляція, адаптація, екранізація, оригінальна екранна форма. Роль музики в екранізаціях опер, балетів, оперет, мюзиклів. Кіномюзикл. Жанр кіноконцерту. Музика в документальному кінематографі.

Практичне (2 год.)

1. Екранізація музично-театральних жанрів: виступи, обговорення.

2. Аудіовізуальний аналіз короткометражних фільмів, уривків з ігрового й документального кіно щодо характеристики музики і її функціонування в різних жанрах кінематографу.

Основні поняття/ключові слова: трансляція, адаптація, екранізація, оригінальна екранна форма, фільм-мюзикл і кіномюзикл, кіноконцерт, музика в документальному й хронікальному кіно.

Рекомендована література: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 11.

Тема 8. Музика в анімації

Лекція (2 год.) Принципи музичного оформлення анімаційних фільмів. Кадрова та закадрова музика. Первинність функції «музика, що підкреслює рух». Утрирування шумових ефектів. Наявність/відсутність мовного компоненту. «Зворотна» технологія створення фільму (спочатку музика, потім візуальний ряд).

Практичне (2 год.)

1. Роль музики у творчості видатних аніматорів: виступи, обговорення.

2. Аудіовізуальний аналіз анімаційних фільмів щодо характеристики звукового образу (мовлення, музика, шуми, тиша); порівняння звукових рішень одного анімаційного твору.

Основні поняття/ключові слова: мультфільм, анімаційне кіно, музика в анімації, звуковий образ мультфільму.

Рекомендована література: 6, 8, 10, 11.

5. Методи навчання

У навчальному процесі опанування дисципліни використовуються різноманітні методи на основі таких засад:

- 1) за джерелом знань: словесні, наочні, практичні;
- 2) за відповідним етапом навчання: підготовка до вивчення нового матеріалу, вивчення нового матеріалу, закріплення, контроль і оцінка;
- 3) за способом керівництва навчальною діяльністю: пояснення педагога, самостійна робота студентів;
- 4) за логікою навчального процесу: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;
- 5) за дидактичною метою: організація навчальної діяльності, стимулювання й релаксація, контроль і оцінка;
- 6) за характером пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративні, проблемного викладення, частково-пошукові, дослідницькі.

6. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Тема	Завдання	Форма подання	Максимальна кількість балів
Тема 1. Музика і кіно: риси спільності	Подивитися 1-2 екранні твори з метою визначення ролі музики в комплексному аудіовізуальному образі.	Письмове / усне повідомлення	7
Тема 2. Звуковий фільм. Музика в кадрі та за кадром	Подивитися 1-2 короткометражні фільми з метою визначення модусів існування музики на екрані.	Письмове / усне повідомлення	7
Тема 3. Музичний лейтмотив у фільмі	Подивитися 1-2 короткометражні фільми з метою визначення музичних лейтмотивів.	Письмове / усне повідомлення	8
Тема 4. Музичний контрапункт на екрані	Подивитися 1-2 короткометражні фільми з метою визначення видів музичного контрапункту.	Письмове / усне повідомлення	8
Тема 5. Драматургічні функції музики в кіно	Подивитися повнометражний фільм з метою поєпізодного визначення функцій музики.	Письмове / усне повідомлення	8
Тема 6. Драматургічні функції шумів і тиші в кіно	Подивитися повнометражний фільм з метою поєпізодного визначення функцій шумів і тиші.	Письмове / усне повідомлення	7
Тема 7. Музика в різних жанрах кіно	Подивитися 1-2 екранні твори з метою визначення функцій музики в різних кіножанрах.	Письмове / усне повідомлення	8
Тема 8. Музика в анімації	Подивитися 1-2 анімаційні твори з метою характеристики звукового образу.	Письмове / усне повідомлення	7

Критерії оцінювання самостійної роботи

Критерії оцінювання	Кількість балів
<ol style="list-style-type: none"> Завдання виконано вчасно (впродовж тижня) і надіслано викладачу на корпоративну пошту. Обсяг тексту дотримано повністю. Залежно від завдання, обсяг коливається в межах 2–3 сторінок друкованого тексту (формат А4, Times New Roman, міжрядковий інтервал 1,5). Якість виконання: на високому фаховому рівні з дотриманням усіх формально-змістовних вимог. Самостійність виконання: робота написана самостійно, без копіювання матеріалів з інтернет-джерел. При відповідях чи написанні тексту студент виявляє максимум ініціативності, базуючись на індивідуальному досвіді, висловлюючи свою думку. Чітко виявляється творчий підхід у вирішенні завдань: пропонуються авторські ідеї, висловлюються оригінальні думки. 	7-8
<ol style="list-style-type: none"> Завдання виконано із запізненням на 2 тижні. Обсяг тексту частково не відповідає окресленим вимогам і складає 1–2 сторінки. Якість виконання: є певні неточності щодо викладення матеріалу з теми, зміст не розкрито в повній мірі. У змісті близько 25 % складають матеріали, скопійовані безпосередньо з інтернет-ресурсів. Персональна мотивація у вирішенні завдань виявлена на достатньому рівні. Творчий підхід застосовано на рівні аналізу та синтезу інформації, проте він у значній мірі нівелюється допущеними помилками у вирішенні поставлених завдань із використанням компіляції на етапі формування творчого задуму. 	5-6
<ol style="list-style-type: none"> Завдання виконано із запізненням на понад 2 тижні. Обсяг тексту не відповідає окресленим вимогам і складає 1 сторінку. Якість виконання: суттєві недоліки, зміст не розкрито в повному обсязі. У роботі присутня значна кількість (50%) скопійованих матеріалів з інтернет-ресурсів. Індивідуальна ініціатива у вирішенні завдань виявлена на низькому рівні. Творчий підхід мінімізовано. 	3-4
<ol style="list-style-type: none"> Завдання виконано із значним запізненням чи не виконано взагалі. Обсяг тексту менше 1 сторінки. Якість виконання: на низькому рівні, проігноровано вимоги до змістового наповнення відповідно до вимог. Робота виконана на матеріалах інтернет-джерел. Ініціатива, авторський підхід у вирішенні завдань відсутній. Творчий підхід у вирішенні завдань відсутній. 	0-2

7. Форми проведення контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль: присутність на занятті; виступи, участь в обговореннях на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи.

Критерії оцінювання	Кількість балів
<i>Присутність на лекційному, практичному занятті</i>	1
<i>Виступи, участь в обговореннях на практичних заняттях:</i>	
повний виклад інформації; виявлення ґрунтовних знань матеріалу; повнота розкриття теми; логіка та чіткість формулювань; переконливість аргументацій	5
частково повний виклад інформації; виявлення досить міцних знань матеріалу, але наявні неточності або помилки (не більше 3); відповіді недостатньо повні щодо розкриття теми; не всі формулювання вирізняються логікою і чіткістю; аргументації недостатньо переконливі	3-4
неповний виклад інформації; виявлення достатніх знань матеріалу, але наявні неточності або помилки на предмет релевантності щодо засвоєння необхідного матеріалу (більше 3); відповіді недостатньо повні щодо розкриття теми; не всі формулювання вирізняються логікою і чіткістю; аргументації недостатньо переконливі; змістовність відповідей характеризується прогалинами та як наслідок не розкривається сутність теми; наведені визначення є розмитими з точки зору формальної логіки та не несуть смислового навантаження; залучені аргументи не виступають доцільними або є частково відповідними загальній темі	2
мінімальний виклад інформації; виявлення поверхневих знань матеріалу; відповіді містять чимало суттєвих неточностей і помилок, вирізняються алогізмом та непереконливістю аргументацій	0-1

Підсумковий контроль проводиться у вигляді залікового оцінювання за результатами поточної успішності з дисципліни «Музика в кіно».

Критерії оцінювання	Кількість балів
Залікова оцінка виставляється як сума балів, отриманих за: відвідування аудиторних занять (лекції, практичні), роботу на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи	максимально 100

8. Розподіл балів, які отримують студенти

За результатами поточного контролю та самостійної роботи									Сума балів
	T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	
Відвідування лекцій	1	1	1	1	2	1	2	1	10
Відвідування практичних занять			1	1		1	1	1	5
Робота на практичному занятті			5	5		5	5	5	25
Самостійна робота	7	7	8	8	8	7	8	7	60
Загальна кількість балів									100

Шкала відповідності оцінок

Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	Рівень компетентності
90–100	A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	Високий (творчий)
82–89	B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	Достатній (конструктивно-варіативний)
74–81	C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	
64–73	D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	Середній (репродуктивний)

60–63	Е	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	
35–59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	Низький (рецептивно-продуктивний)
0–34	F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	

9. Рекомендована література

1. Горпенко В. Г. Монтаж: Кіно. Телебачення. Київ: КиМУ, 2003.
2. Литвинова О. Музика в кінематографії України: каталог. Київ: Логос, 2009.
3. Станіславська К. Аудіовізуальний контрапункт у кіно: спроба класифікації // Науковий вісник КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого: зб. наук. праць. Київ: КНУТКіТ, 2022. Вип. 30. С. 47–54.
4. Станіславська К. Музичний лейтмотив у кінофільмі: особливості тлумачення, функції, семантика // Науковий вісник КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого: зб. наук. праць. Київ: КНУТКіТ, 2019. Вип. 25. С.109–114.
5. Станіславська К. Символізм музичної цитати у кіно // Науковий вісник КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого: зб. наук. праць. Київ: КНУТКіТ, 2018. Вип. 22. С. 89–93.
6. Станіславська К. І. Мистецькі форми сучасної видовищної культури: навчальний посібник. Київ: ВД «Стилос», 2020. 208 с., 64 с. іл.
7. Фількевич Г. Музика в українському кіно // Нариси з історії кіномистецтва України. Київ: Інтертехнологія, 2006. С. 691–718.
8. Фількевич Г. Музика і кіно: статті, лекції, нариси-спогади. Київ, 2014.
9. Фількевич Г. Співдружність муз. Театр – музика – кіно. Київ: Віпол, 2005.
10. Chion M. Audio-Vision: Sound on Screen. New York, 1999.
11. Lissa Z. Estetyka muzyki filmowej. Kraków, 1964.

10. Інформаційні ресурси

1. Музику до фільмів слухати онлайн. URL: <https://uakino.club/soundtracks.html>
2. Українські саундтреки у світовому кіно.
URL: <https://www.cinema.in.ua/ukrainski-saundtreky-u-kino/>
3. Фількевич Г. М. Музика кіно // Енциклопедія сучасної України.
URL: <https://esu.com.ua/article-70494>